

зв'язку з вбивствами військовослужбовців під час проведення бойових дій, у криміналістичній і оперативно-розшуковій літературі досліджені вкрай недостатньо.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Є. Г. Наукові засади кримінально-процесуального доказування: монографія / Коваленко Є. Г. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 444 с.
2. Гавло В. К. Теоретические проблемы и практика применения методики расследования отдельных видов преступлений / В. К. Гавло. – Томск, 1985. – 379 с.
3. Белкін Р.С. Понятие и структура следственной ситуации / Р.С. Белкин, Н.П. Яблочков // Криминалистика социалистических стран/ под ред. В.Я. Колдина. – М. Юрид. лит., 1986. С. – 162-163.
4. Образцов В.А. Криминалистика: учебное пособие. М., 1995. С. 56.
5. Кримінальний кодекс України: закон України № 2341-III від 05.04.2001 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України; за ред. О. А. Банчука, Р. О. Куйбіди, М. І. Хавронюка; Центр політ.-прав. реформ. – Х.: Фактор, 2013. – 1058 с.

УДК 351.746.2

ТАРАСЕНКО О.С.

**ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА (РОЗШУКОВА) ДІЯЛЬНІСТЬ:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

У розвинутих країнах світу таких як Великобританія, Канада, Китайська Народна Республіка, Іспанія, Сполучені Штати Америки, Федеративна республіка Німеччина, Французька Республіка тощо приватна детективна діяльність уже давно передбачена на законодавчому рівні та широко застосовується для забезпечення безпеки життя, здоров'я та недоторканності людини, захист її законних прав та інтересів, особистого життя, пошуку осіб, які зникли безвісти, виявлення й встановлення доказів у процесі розслідування злочинів.

Питання надання приватних детективних послуг в Україні на сучасному етапі законодавчо не врегульовано, воно перебуває на етапі становлення та потребує системного дослідження з урахуванням міжнародного досвіду провідних країн світу. На сьогодні, Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», який ветоювано Президентом України та направлено на доопрацювання.

З огляду на практику зарубіжних країн визначено окремі положення, які доцільно впровадити у відповідний Закон України. Обґрунтовано передбачити вимоги при отриманні дозволу на здійснення приватної детективної (розшукової) діяльності, а саме: наявність характеристики чи рекомендації об'єднання, яке здійснює таку діяльність; погодження надання дозволу правоохоронним органом, яким здійснюється спеціальна перевірка відповідних осіб; наявність освіти та спеціальної підготовки.

Передбачено, що особи, які не мають громадянства України можуть отримати дозвіл на здійснення приватної детективної (розшукової) діяльності за наявності спеціальної перевірки таких осіб.

З урахуванням сьогодення додатково запропоновано запровадити такі видів діяльності як: збір інформації у сфері надання страхових послуг, інтелектуальної

власності, щодо майна (фінансових активів) боржника, а також відомостей, які спростовують або підтверджують причетність особи до вчинення злочину. Також зазначено, що безпорядок та умови взаємодії приватних детективних об'єднань (детективів) з іншими суб'єктами потребують законодавчого урегулювання.

Доведено доцільність законодавчого закріплення обов'язку приватного детектива негайного інформування правоохоронний орган про факт встановлення протиправних дій, які загрожують життю, здоров'ю особи та вживати заходів по недопущенню настання тяжких наслідків.

Ключові слова: *приватна детективна (розшукова) діяльність, правоохоронний орган, вимоги до детектива, надання послуг, напрями діяльності, обмін інформацією.*

В развитых странах мира, таких как Великобритания, Канада, Китайская Народная Республика, Испания, Соединенные Штаты Америки, Федеративная Республика Германия, Французская Республика и др. частная детективная деятельность уже давно предусмотрена на законодательном уровне и широко применяется для обеспечения безопасности жизни, здоровья и неприкосновенности человека, защиты ее законных прав и интересов, личной жизни, поиска пропавших без вести, выявления и установления доказательств в процессе расследования преступлений.

Вопрос о предоставлении частных детективных услуг в Украине на современном этапе законодательно не урегулирован, он находится на этапе становления и нуждается в системном исследовании с учетом международного опыта ведущих стран мира. На сегодняшний день Верховной Радой Украины был принят Закон Украины «О частной детективной (розыскной) деятельности», который ветоирован Президентом Украины и направлен на доработку.

Учитывая практику зарубежных стран, определены отдельные положения, которые целесообразно внедрить в соответствующий Закон Украины. Обоснованно предусмотреть требования при получении разрешения на осуществление частной детективной (розыскной) деятельности, а именно: наличие характеристики или рекомендации объединения, осуществляющего такую деятельность: согласование предоставления разрешения правоохранительным органом, которым осуществляется специальная проверка соответствующих лиц; наличие образования и специальной подготовки.

Предусмотрено, что лица, не имеющие гражданства Украины, могут получить разрешение на осуществление частной детективной (розыскной) деятельности при наличии специальной проверки таких лиц.

С учетом сегодняшнего дня дополнительно предложено провести такие виды деятельности как: сбор информации в сфере предоставления страховых услуг, интеллектуальной собственности, имущества (финансовых активов) должника, а также сведений, которые опровергают или подтверждают причастность лица к совершению преступления. Также указано, что беспорядок и условия взаимодействия частных детективных объединений (детективов) с другими субъектами требуют законодательное урегулирование.

Доказана целесообразность законодательного закрепления обязанности частного детектива немедленного информирования правоохранительный орган о факте установления противоправных действий, угрожающих жизни, здоровью личности и принимать меры по недопущению наступления тяжких последствий.

Ключевые слова: *частная детективная (розыскная) деятельность, правоохранительный орган, требования к детективу, предоставление услуг, направления деятельности, обмен информацией.*

In developed countries such as Great Britain, Canada, the People's Republic of China, Spain, the United States of America, the Federal Republic of Germany, the French Republic, etc., private detective activities have long been foreseen at the legislative level and are widely used to ensure the safety of life, health and the inviolability of a person, the protection of his legitimate rights and interests, his personal life, the search for

missing persons, the search for and record evidence in the investigation of crimes.

The issue of providing private detective services in Ukraine at the present stage is not regulated by law, it is at the stage of formation and needs systematic research taking into account the international experience of the leading countries of the world. The Verkhovna Rada of Ukraine has adopted the Law of Ukraine "On Private Detective (Investigation) Activity", which is vetoed by the President of Ukraine and is aimed at revision.

Taking into account the practice of foreign countries, certain provisions have been specified that it is expedient to implement in the relevant Law of Ukraine. It is justified to provide for the requirements for obtaining permission to conduct private detective (investigation) activities, namely: availability of characteristics or recommendations of the association that carries out such activity; approval of permit granting by a law enforcement bodies, which is subject to a special examination of the persons concerned; availability of education and special training.

It is envisaged that persons without citizenship of Ukraine may obtain permission to conduct a private detective (investigation) activity with their special checking.

Taking into account the present situation, it is additionally proposed the following types of activities: collecting information in providing insurance services sphere, intellectual property, regarding the debtor's property (financial assets), as well as information that refutes or confirms the involvement of a person in the commission of a crime. It is also noted that without the procedure and conditions for the interaction of private detective associations (detectives) with other subjects, a legislative settlement is required.

The expediency of legislative consolidation of the duty of a private detective to immediately inform the law enforcement agency about the fact of identify unlawful actions that threaten the life, health of the person and take measures to prevent the onset of grave consequences.

Key words: *private detective (investigation) activity, law enforcement body, requirements for a detective, provision of services, directions of activity, information exchange.*

У розвинутих країнах світу, таких як Великобританія, Канада, Китайська Народна Республіка, Іспанія, Сполучені Штати Америки (далі – США), Федеративна Республіка Німеччина (далі – ФРН), Французька Республіка тощо приватна детективна діяльність уже давно передбачена на законодавчому рівні та широко застосовується для забезпечення безпеки життя, здоров'я та недоторканності людини, захист її законних прав та інтересів, особистого життя, пошуку осіб, які зникли безвісти, виявлення й встановлення доказів у процесі розслідування злочинів.

Питання надання приватних детективних послуг в Україні на сучасному етапі законодавчо не врегульовано, воно перебуває на етапі становлення та потребує системного дослідження з урахуванням міжнародного досвіду провідних країн світу. Задля цього, у процесі розробки правового регулювання законодавець намагається відповідно до міжнародних стандартів здійснення приватної детективної діяльності створити умови для плідного інформаційного співробітництва між суб'єктами приватної детективної діяльності та правоохоронними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами в Україні [1, с. 212].

У 2017 році важливим кроком щодо законодавчого врегулювання приватної детективної діяльності в нашій державі стало прийняття Верховною Радою України Закону України № 3726 «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» (далі – проект Закону) [2]. Проте, Президент України ветоував даний законодавчий акт і повернув його на доопрацювання із пропозиціями до ВР України. Основними з цих зауважень є те, що вказаний проект Закону суперечить нормам Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а також в акті не визначаються розмір плати за видачу свідоцтва про здійснення приватної детективної діяльності тощо [3]. З урахуванням наведеного, С. С. Юрко зазначив, що законодавчому регулюванню приватної детективної діяльності в черговий раз перешкоджає відсутність політичної волі суб'єктів законодавчої діяльності, будь-яких правових чи інших вагомих аргументів проти діяльності приватних детективів в Україні немає [4, с. 373].

На нашу думку, вказані пропозиції щодо приведення положень проекту Закону [2] у відповідність з іншими законодавчими актами є досить актуальними. Низка норм потребує погоджен-

ня із законодавством, яке є базовим у відповідних сферах правового регулювання. Також розроблений законодавчий акт потребує й іншого доопрацювання з урахуванням зарубіжної практики діяльності приватних детективів.

Дослідження проблем правової регламентації приватної детективної (розшукової) діяльності в Україні проводились К. Л. Бугайчуком, А. М. Волинською, С. К. Даниленко, О. В. Калиновським, Є. О. Куртою, В. Д. Поливанюком, О. В. Рибалкою, С. С. Юрко, О. Ю. Чередниченко та іншими вітчизняними й зарубіжними науковцями.

Проектом Закону передбачено, що приватний детектив – це фізична особа - підприємець, яка здійснює приватну детективну (розшукову) діяльність на підставах і в порядку, передбаченому Законом [2]. Даним актом закріплено також низку вимог до приватної детективної (розшукової) діяльності, права та обов'язки детективів тощо. Деякі з цих положень є спірними та не відповідають положенням інших законодавчих актів (про що нами зазначалося), якими, наприклад, регламентовано діяльність правоохоронних органів щодо здійснення оперативно-розшукової та кримінальної процесуальної діяльності.

Практика діяльності приватного детектива функціонує не один десяток років у ряді зарубіжних країн, про що нами зазначалось. Отже, з урахуванням того, що проект Закону перебуває на доопрацюванні, ми вважаємо за доцільне окреслити окремі, найбільш дискусійні положення цього законодавчого акта у порівнянні з позитивною практикою зарубіжних країн, що й визначає *мету* наукової статті.

Приватна детективна діяльність – це діяльність недержавних органів (приватних суб'єктів) щодо пошуку та встановлення відомостей в інтересах замовника послуг (третьої особи) на основі й у межах закріплених законодавцем повноважень. Так, проектом Закону передбачено, що приватна детективна (розшукова) діяльність – це дозволена Міністерством юстиції України підприємницька діяльність приватних детективів або об'єднань приватних детективів щодо надання замовникам на платній договірній основі детективних послуг з метою захисту їхніх законних прав та інтересів на підставах і в порядку, що передбачені Законом (ст. 1) [2]. Подібні положення викладені в проекті Закону Республіки Казахстан [5], а у ФРН приватне розшукове бюро має бути зареєстроване як «установа, що займається ремеслом (промислом)», оскільки «ставиться мета заробити гроші», і виконувати всі заклопопотання й постанови, що стосуються установ такого типу [6]. У США реєстрація та надання ліцензій недержавними службами безпеки здійснюється відповідними органами виконавчої влади штату або її офіційними представниками (така практика є у 35 штатах), при цьому, у деяких штатах вимогою для реєстрації приватного детектива є характеристика чи рекомендаційний лист (у 22 штатах) [6]. У Китайській Народній Республіці на підставі дозволу Міністерства громадської безпеки здійснюється діяльність як приватних охоронних підприємств, які діють за контрактами, що укладаються з підприємствами й організаціями різних форм власності, так і тих, які співпрацюють з державними правоохоронними структурами [7]. В Російській Федерації (далі – РФ) ліцензія на здійснення приватної детективної діяльності видається федеральним органом виконавчої влади, уповноваженим у сфері приватної охоронної діяльності, або його територіальним органом, на основі спеціальної перевірки, проведеної органом внутрішніх справ або безпеки (ст. 6) [8].

З огляду на наведене, надання характеристики чи рекомендації має низку позитивних моментів. Зокрема, надавати такі документи може суб'єкт, який здійснює таку діяльність, а отже, вимоги при цьому будуть ставитися досить високі: по-перше, в силу формального надання рекомендацій стосовно юридичної особи можуть застосовувати відповідні санкції; по-друге, характеристику чи рекомендацію надаватиме суб'єкт, обізнаний в даній сфері.

На наше переконання, важливим моментом є практика щодо певної участі у видачі ліцензії правоохоронного органу, як то при проведенні спеціальної перевірки осіб, які є кандидатами у приватні детективи (в РФ), видача дозволу щодо детективної діяльності (в КНР) тощо. Запровадження обов'язкової участі Міністерства внутрішніх справ України у наданні дозволу на здійснення приватної (розшукової) діяльності (погодженні, проведенні спеціальної перевірки осіб, підготовка тощо) надасть змогу перевірити таких кандидатів по спеціальних обліках. Це необхідно в ситуаціях, коли особа може бути схильною до вчинення злочинів, використовує підроблені документи, співпрацює зі спецслужбами іноземної держави тощо.

Натомість, певною мірою МВС України бере участь у наданні дозволу на здійснення приватної (розшукової) діяльності. Так, ст. 18 проекту Закону в частині підготовки приватних детективів, зокрема, передбачається, що розроблення програм навчання здійснюється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує

державну політику у сфері освіти і науки, за погодженням із МВС України, Міністром України, МОЗ України та Мініфіном України. На додаток, така особа повинна мати вищу юридичну освіту або стаж роботи в оперативних підрозділах чи органах досудового розслідування не менш ніж три роки (ст. 5) [2]. Цікавою є практика у США, де зростаючі потреби приватних охоронних (детективних) агентств у кадрах, які мають спеціальну підготовку, зумовили введення до програми навчання студентів багатьох американських коледжів і університетів різних курсів забезпечення безпеки, а у деяких навчальних закладах запроваджено заочне навчання осіб, які вже працюють у таких агентствах. Хоча, все ж таки, до приватних служб безпеки найчастіше беруть на роботу колишніх поліцейських, співробітників Федерального Бюро Розслідувань, Центрального Розвідувального Управління, а також відставних військовослужбовців, звільнених без стягнень [6].

З урахуванням наведеного, на думку П. П. Підюкова та О. В. Калиновського, підготовка кадрів приватних детективів повинна здійснюватися у системі вишів Міністерства внутрішніх справ України зі специфічними умовами навчання [9, с. 174]. зазначене, на наш погляд, є цілком обґрунтованим, оскільки, за таких обставин, кандидати у приватні детективи зможуть отримувати ті самі навички й знання, що й особи, які здобувають навички й знання роботи в оперативних, слідчих підрозділах, і, відповідно, отримують спеціальну підготовку щодо здійснення приватної (розшукової) діяльності.

Своєю чергою, законодавством ФРН передбачено, що для засновника не потрібна фахова освіта або відповідний досвід роботи, а лише наявність мінімального капіталу, що становить 50 тис. євро [6], а за проектом Закону засновниками та учасниками об'єднання приватних детективів можуть бути виключно приватні детективи (п. 6 ст. 6) [2], тобто до засновника ставляться аналогічні вимоги, що й до приватного детектива. Зважаючи на це, в Україні для того щоб стати приватним детективом необхідно також запровадити такий критерій як наявність мінімального капіталу. Вказана обставина дозволить і забезпечить відшкодування шкоди, завданої протиправними діями приватних детективів.

Що ж стосується громадянства, то проектом Закону передбачено, що приватним детективом може бути громадянин України, який досяг 21 року, володіє державною мовою [2]. Схожі вимоги є у США, зокрема, для реєстрації приватного охоронного агентства необхідна наявність громадянства США всіх його співробітників (така вимога є обов'язковою в 16 штатах) [6]. Натомість, в РФ передбачено, що іноземні громадяни, громадяни РФ, які мають громадянство іноземної держави, іноземні юридичні особи, а також організації, в складі засновників (учасників) яких є зазначені громадяни та особи, можуть здійснювати приватну детективну та охоронну діяльність і (або) брати участь в її здійсненні в будь-якій формі, в тому числі в управлінні приватною охоронною організацією, тільки на підставах і в рамках, передбачених міжнародними договорами РФ [8]. Тобто, допускається можливість бути детективом і керувати відповідним підприємством особою, яка не є громадянином РФ.

Наявність можливості бути приватним детективом або ж брати участь в управлінні такою діяльністю особами, які є громадянами іншої держави, на наш погляд, може бути можливою в межах наявності спеціальної перевірки (органами поліції та безпеки) таких осіб за їх згодою. Адже, такі особи можуть приховано здійснювати розвідувальну діяльність на території України в інтересах спеціальних служб зарубіжних держав.

Надалі, на нашу думку, доцільно розглянути основні напрями діяльності та повноваження приватних детективів. Так, ст. 12 проекту Закону передбачено, що приватна детективна (розшукова) діяльність здійснюється з метою пошуку, збирання та фіксації інформації, розшуку предметів, майна, людей і тварин, встановлення фактів та з'ясування різних обставин на замовлення замовника та згідно з договором про надання приватних детективних (розшукових) послуг. До основних видів приватних детективних (розшукових) послуг відносяться: збирання, фіксування та дослідження відомостей, необхідних для розгляду справ в суді; з'ясування біографічних та інших даних, що характеризують особу, стосовно окремих громадян (за їх письмової згоди); пошук осіб, місцезнаходження яких невідоме, з'ясування причин та обставин їх зникнення, можливостей і умов їх повернення, розшук осіб, які втратили родинні або дружні зв'язки; розшук зниклого (втраченого або викраденого) майна, предметів і тварин; здійснення заходів з відтворення втраченої (зниклої) інформації; пошук і збір даних, які можуть бути приводом або підставою для звернення замовника приватних детективних послуг до правоохоронних органів або до суду з метою захисту його законних прав та інтересів; виявлення фактів незаконного (несанкціонованого) збирання з метою використання відомостей, що становлять комерційну таємницю замовника, або їх розголошення, а також фактів незаконного (несанкціонованого) збирання конфіденційної

інформації стосовно фізичних осіб; пошук, виявлення та фіксування фактів незаконного використання прав інтелектуальної власності; пошук боржників та осіб, які ухиляються від виконання своїх договірних зобов'язань; забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом (комерційної, промислової, професійної таємниці) [2].

Аналогічні положення закріплено законодавством РФ [8] та Киргизької Республіки (далі – КР) [10]. У ФРН приватні служби безпеки надають такі детективні послуги, як: надання фірмам і державним установам послуги із забезпечення безпеки об'єктів і осіб, які підлягають фізичній охороні; здійснення охорони фірмам й установ [6]. В КНР приватні охоронні (детективні) підприємства використовуються під час охорони об'єктів і певних громадян, консалтингових послуг, а також забезпечення громадського порядку під час проведення масових заходів. Співробітникам приватних служб безпеки КНР заборонено мати при собі вогнепальну зброю або спеціальні засоби поліції, застосування яких може призвести до загибелі людей [7].

Основними напрямками діяльності приватних детективів Італії є: розслідування у приватному секторі (захист честі та гідності особи, збір доказів); розслідування у сфері комерційної діяльності компаній (щодо підробок товарних знаків, патентів, продукції, розповсюдження комерційної таємниці); розслідування у сфері торговельної діяльності (недостачі, порушення бухгалтерської звітності); розслідування у страховій сфері (шахрайство щодо страхових випадків, дорожньо-транспортних пригод тощо); розслідування у кримінальній сфері (збір інформації та доказів у рамках захисту особи у кримінальному провадженні); розслідування у сфері обігу комерційної інформації (оцінка ризиків, кредитоспроможності, кандидатів на роботу за умови дотримання принципів недоторканності приватного життя особи) [11, с. 11].

Отже, з урахуванням наведеної зарубіжної практики напрямів діяльності приватних детективних установ доцільним є запровадження в Україні таких видів діяльності, як: збір інформації у сфері надання страхових послуг, інтелектуальної власності, щодо майна (фінансових активів) боржника, а також відомостей, які спростовують або підтверджують причетність особи до вчинення злочину. Це відповідатиме проблемам сьогодення.

Досить дискусійним з погляду на аналіз положень проекту Закону є наділення приватних детективів окремими правами. Зокрема, ст. 13 проекту Закону передбачено, що суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності під час здійснення такої діяльності мають право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, зокрема, вишукувати, отримувати та накопичувати потрібну інформацію всіма незабороненими законом методами, у т.ч.: звертатися із запитом; проводити зовнішній огляд або огляд закритих для вільного доступу споруд, приміщень, інших об'єктів, доступ до яких не обмежений, а також за згодою власника чи уповноваженої ним особи проводити їх внутрішній огляд; отримувати на договірній основі письмові висновки й усні консультації фахівців та експертів з питань, що потребують спеціальних знань; здійснювати зовнішнє спостереження на відкритій місцевості, у громадських місцях та на транспорті; здійснювати кіно- і фотозйомку, відео- та аудіозапис, а також застосовувати інші технічні засоби, що не завдають шкоди життю та здоров'ю осіб, у службових приміщеннях – за письмовою згодою осіб, стосовно яких здійснюється кіно- і фотозйомка, відео- та аудіозапис, а також з повідомленням власників чи законних користувачів цих приміщень; проводити усне опитування осіб.

Наведені права є досить дискусійним з тих причин, що право отримувати висновок фахівців, експертів, здійснювати зовнішнє спостереження, кіно- і фотозйомку, відео- та аудіозапис, застосовувати інші технічні засоби відповідно до Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» наразі належить уповноваженим особам (співробітникам оперативних підрозділів, слідчим, у т.ч. детективам НАБУ та ДБР). Отже, в даному аспекті законодавцем не розмежовано допустимість здобуття даних такими способами.

Проте, з огляду на практику США, приватні детективи у невідкладних випадках мають право затримувати осіб, підозрюваних у вчиненні злочину або підготовці до злочину, з метою передачі їх в руки поліції [6]. О. В. Рибалка пропонує визначити перелік дозволених приватним детективам слідчих дій, у т.ч. з використанням спеціальних засобів, і законодавчо визначити порядок використання стороною захисту отриманих під час приватної детективної діяльності результатів [12, с. 262].

На нашу думку, здійснення процесуальних дій повинно здійснюватися виключно уповноваженими суб'єктами. Приватний детектив повинен мати лише право збору та аналізу інформації за допомогою доступних методів і засобів. У разі, коли вчиняються дії, які загрожують життю та здоров'ю особи, про що стало відомо приватному детективу, доцільно законодавчо закріпити

обов'язок такого детектива негайно інформувати правоохоронний орган про це та вживати заходів по недопущенню настання тяжких наслідків.

Положення щодо отримання висновку спеціаліста чи експерта, здійснення спостереження із застосуванням аудіо-, відеотехніки можливе за наявності передбачення відповідних законодавчих підстав, з урахуванням відсутності втручання в приватне спілкування та в межах, передбачених законодавством.

Проект Закону також потребує передбачення вичерпного переліку підстав, за наявності яких приватний детектив вправі звертатись до державних органів і приватних організацій задля отримання необхідної інформації. Як приклад, для розширення позитивного впливу недержавних суб'єктів, в. ч. детективної діяльності, у нашій державі необхідно розробити порядок доступу приватних детективів (недержавних суб'єктів) до державних баз даних та інформаційних систем і визначити перелік дозволених приватним детективам дій, в т. ч. й з використанням спеціальних засобів [13, с. 11]. Проектом Закону має бути передбачений порядок взаємодії та строки надання відповідної інформації [1, с. 212]. В даному аспекті позитивним є досвід Великобританії щодо доступності користування приватними детективами криміналістичними лабораторіями поліції та зобов'язання приватних детективів оперативно відповідати на запити посадових осіб поліції, державних органів чи агентів національної безпеки, передавати державним правоохоронним органам одержану інформацію про ознаки чи факти вчинення злочинів [14, с. 45]. Отже, з метою передбачення дієвого механізму обміну між державними органами (у т.ч. правоохоронними), детективними об'єднаннями та приватними установами доцільно законодавчо закріпити порядок, строки взаємодії цих суб'єктів.

Окремо, на нашу думку, потрібно окреслити відповідальність суб'єктів здійснення приватної (розшукової) діяльності. Так ч. 3 ст. 14 передбачено, що порушення суб'єктом приватної детективної (розшукової) діяльності гарантованих Конституцією України прав і свобод людини і громадянина має наслідком відповідальність, передбачену законом [2]. Поряд з цим кримінальним законодавством України не встановлено відповідальності даної категорії суб'єктів, у т.ч. як окрему кваліфікуючу ознаку. Більше того, детективна діяльність – це діяльність, яка фактично пов'язана з наданням публічних послуг. Відповідно ст. 365² Кримінального кодексу України [15] визначено чіткий перелік осіб, діяльність яких пов'язана з наданням публічних послуг. На жаль, при розробці проекту Закону не пропонується внесення відповідних змін до закону про кримінальну відповідальність.

З огляду на це, у Французькій Республіці передбачено відповідальність за розголошення даних, отриманих під час приватної детективної діяльності, у виді тюремного ув'язнення або штрафу. Такі ж санкції можуть застосовуватися до керівника детективного бюро. При цьому, за рішенням суду може бути припинено діяльність бюро [6]. За законодавством РФ та КР, передбачено відповідальність за створення або діяльність приватних детективних агентств (об'єднань, асоціацій), освітніх установ і служб безпеки, які не передбачені законодавством [8, 10].

Позитивним, на наш погляд, є досвід РФ, кримінальним законодавством якої передбачено відповідальність за перевищення повноважень приватним детективом при виконанні ними своїх посадових обов'язків (ст. 203) [16]. Дане положення передбачає відповідальність за перевищення повноважень, які спричинили істотне порушення прав і законних інтересів громадян і (або) організацій або охоронюваних законом інтересів суспільства або держави, а також вчинене із застосуванням насильства чи загрози його застосування або з використанням зброї, або спеціальних засобів і що спричинило тяжкі наслідки.

Висновок. Аналіз проекту Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» та зарубіжної практики діяльності приватних детективів дає право стверджувати, що запропонований проект потребує: по-перше, приведення його положень у відповідність до Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та інших законодавчих актів в частині збору інформації за допомогою спостереження, отримання висновків спеціаліста чи експерта тощо; по-друге, доопрацювання в частині порядку надання дозволу (ліцензії) на здійснення приватної (розшукової) діяльності, вимог до осіб, які є кандидатами в приватні детективи, тощо; по-третє, розширити напрями діяльності приватних детективів з урахуванням сьогодення та передбачення конкретних повноважень детектива під час здійснення приватної (розшукової) діяльності; по-четверте, передбачення кримінальним законодавством відповідальність приватного детектива.

Прийняття проекту Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» також зменшить навантаження на правоохоронні органи. Наприклад, при розшуку особи, яка зникла безвісти, втрачених предметів, речей, боржників тощо.

Список використаних джерел:

1. Курта Є.О., Поливанюк В.Д. Реалізація принципу взаємодії суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності з правоохоронними органами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами в Україні. *Науковий вісник ДДУВС*. 2017. № 2. С. 207-213.
2. Про приватну детективну (розшукову) діяльність. Офіційний веб-сайт Верховної ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580.
3. Президент ветовав Закон про приватних детективів через неузгодженість норм. *Платформа Liga:zakon* : новина від 07.06.2017. URL: <https://ligazakon.net/lawnews/doc/NZ173106?type=ep>.
4. Юрко С.С. Перспективи законодавчої регламентації детективної діяльності в Україні. *Право і суспільство*. 2017. №1. С. 370-373.
5. Логотов Н.Н. Предложения по проекту Закона Республики Казахстан «О частной детективной деятельности». URL: www.parlam.kz/ru/blogs/logotov/Details/6/9952.
6. Каленяк В. Приватна охоронна діяльність: зарубіжний досвід та можливість його використання в Україні. URL: <http://www.info-prensa.com/article-87.html>.
7. Крысин А. Частные службы безопасности КНР. *Частный сыск. Охрана. Безопасность*. 1995. № 1. С. 89–90.
8. О частной детективной и охранной деятельности в Российской Федерации: Закон РФ от 11.03.1992 № 2487-1. *Ведомости Съезда народных депутатов Российской Федерации и Верховного Совета Российской Федерации*. 1992. № 17. Ст. 888.
9. Підюков П.П., Калиновський О.В. Проблеми легалізації в Україні приватної детективної діяльності та започаткування спеціальної підготовки її суб'єктів. *Юридичний часопис НАВС*. 2016. № 2. С. 165-175.
10. О частной детективной и охранной деятельности в Кыргызской Республике : Закон Кыргызской Республики от 1 июля 1996 года № 35. URL: cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/642.
11. Бугайчук К. Л. Інститут приватних детективів за кордоном: порівняльно-правовий аналіз. *Право і Безпека*. 2016. №1. С. 7-12.
12. Рибалка О.В. Участь приватного детектива (детективного агентства) у збиранні доказів стороною захисту. *Право і суспільство*. 2014. № 5-2. С. 259-263.
13. Солом'яна А.В. Детективна діяльність: особливості запобіжного впливу на злочинність. *Новітні кримінально-правові дослідження*. 2016. № 1. С. 7-12.
14. Волинська А.М. Надання детективних послуг за законодавством зарубіжних країн: позитивний досвід цивільно-правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 39. С. 41-46.
15. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
16. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 № 63-ФЗ. URL: www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/.